

Pótfi Melinda: Kulturális fogyasztási mintázatok két debreceni középiskola összehasonlításában

Bevezetés

A 2008-as gazdasági világválság Magyarországon is mai napig érezteti hatását, mind gazdasági mind társadalmi területen. Jelen tanulmányban a kultúra területére szorítkozok, mely ugyancsak megsínylette a válság következményeit. A kultúra alapvetően meghatározza egy ország arculatát, gondolkodásmódját. Ebből kifolyólag fontosnak tartom, hogy foglalkozzunk a témával. Társadalmi cél a kultúra életben tartása, mert az élő kultúra a társadalom és a gazdaság motorjaként funkcionál (Kapitány 2009).

A válság egyik következménye, hogy sok család nehéz helyzetbe került anyagilag ennek vonzataként társadalmilag is, hisz a legszembetűnőbb differenciálódási elv az anyagi háttér. Leginkább ez határozza meg egy család életszínvonalát. Mindennek közvetlen következménye, hogy a társadalmi különbségek csak fokozódnak. A társadalom sosem volt homogén egészen tekinthető. Számos felmérés, például Csepeli György és Prazsák Gergő kutatási (Csepeli 2010) adataiból kitűnt, hogy a többségben levő alsó osztály fogyasztja leginkább a tömeg kultúrát, míg a legvékonyabb réteg, az elit, a magas kultúra fogyasztása mellett teszi le a voksát. A középréteg pedig vegyesen, hol kisebb, hol nagyobb mértékben fogyasztva az egyiket és a másikat, de nagyobb részük inkább a tömeg kultúrát, a multimédia által kibocsátott kultúrát részesíti előnyben. Amennyiben megpróbálunk valamilyen összefüggést keresni a kulturális érdeklődés és a kultúrafogyasztás között, felfedezünk egy olyan kapcsolatot, amely arra mutat, hogy az emberek értékrendje és attitűdje hűen tükrözi a gyakorlatot (Kuti 2009). „Mivel a kultúra státuszjellemző is, könnyen előfordulhat, hogy a magasabb társadalmi rétegekbe tartozók akkor is fontosnak tekintik, ha az életmódjukba ténylegesen kevés művelődési tevékenység fér bele. [...] az ifjúsági szubkultúrában sikknek (ha nem normának) számíthat a komolyabb műfajok elutasítása” (Kuti 2009:172).

A kultúrakutatók többsége, például Antalóczy Tímea, Füstös László, Hankiss Elemér, Kapitány Ágnes, Kapitány Gábor, Vitányi Iván (Antalóczy 2009), Agárdi Péter (2010) vélekedik úgy, hogy társadalmunk egyre szélsőségesebb lesz. A tömegkultúrának köszönhetően a társadalom egyre nagyobb része kénytelen megelégedni az alacsonyabb színvonalú kulturális javakkal.

Kutatásomban többek között a már fent említett kutatók munkáit tanulmányoztam. Számos kultúra definíciót, tipizálást megvizsgáltam, mint például Sain Mátyás *A kultúra helyzete a terület- és vidékfejlesztésben* című tanulmányát is, melyben a magas vagy elitkultúra kifejezéseket használja (Sain 2007). Vitányi Iván *A kulturális magatartás hét fajtája* című írásában, ugyancsak a magas

kultúra és a populáris kultúra fogalmakat forgatja (Vitányi 2007). Ezekből kiindulva kialakítottam saját fogalmi körömet, ami kutatásom miatt szükséges volt. Kutatásomban a magas vagy elit kultúra, a tömeg vagy populáris kultúra definíciókat magam is használom. Azonban szükségét éreztem egy olyan fogalmi kör létrehozásának, mely ellenben az előzőekkel, nem a kultúra kvalitását kategorizálja, hanem annak fogyasztási módját. Így jött létre a klasszikus és a modern kultúrafogyasztók csoportja. A klasszikus kultúrafogyasztók csoportjába soroltam a szakirodalom olvasást, szépirodalom, regényolvasást, múzeum, kiállítás látogatást, színházba járást, komolyzenei koncertek, és az opera látogatást. A modern kultúrafogyasztók csoportjába pedig a CD - hallgatás, számítógépezés, internetezés, videó és DVD kölcsönzés/nézés, moziba járás, könnyűzenei koncertek látogatása tevékenységeket soroltam. Ezekhez a definíciókhoz illesztettem empirikus kutatásomat is.

Két debreceni középiskola diákjainak kultúrafogyasztási szokásainak összehasonlító vizsgálata

Kutatásom alapjául szolgáló célcsoportomat középiskolás fiatalok alkotják. Két debreceni középiskola tanulóival töltöttem ki kérdőívemet, a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola és AMI, és az Ady Endre Gimnázium diákjaival. A debreceni Kodály Zoltán Szakközépiskola zenei szakképzésre specializálódott intézmény. Párhuzamos képzést folytatnak. Ez azt jelenti, hogy a közoktatással (matematika, magyar, történelem, nyelv, informatika stb. tantárgyak) párhuzamosan, zenei szaktárgyak (zeneirodalom, hangszeres főtárgy órák /hegedű, brácsa, cselló, bőgő, gitár, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott, trombita, kürt, harsona, tuba, zongora, orgona, hárfa, ütőhangszerek, ének stb./, zeneelmélet -szolfézs, kórus, zenekar) oktatása történik az intézmény falain belül. Általában kis létszámú osztályokkal (15-20 fő), illetve egyéni órákkal működik az oktatás. 9-12. osztály elvégzését követően érettségi vizsgát tesz a tanuló. Ezt követően lehetősége van felsőoktatási intézménybe jelentkezni/felvételizni, illetve maradni az intézményben még egy szakmai évre („ötöd év”).

Az Ady Endre gimnázium jóval nagyobb létszámú iskola, mint a Kodály. Négy féle képzést indít évente; ezek: hatévfolyamos képzés, emelt szintű nyelvi képzés, két tanítási nyelvű képzés, és emelt szintű dráma és ének-zenei képzés. Vannak nyelvi előkészítő osztályok, így ezek az évfolyamok az ötödik év végén teszik le az érettségi vizsgát. Jó hírű, magas színvonalú középiskolának számít Debrecenben, így általában túljelentkezés tapasztalható. A Kodályhoz képest nagy létszámú, 35-40 fős osztályokkal dolgoznak a tanárok. Az érettségi vizsga letételét követően felsőoktatási intézményekbe jelentkezhetnek a tanulók.

Céltudatosan választottam ezt a korosztályt (14 és 19 év közöttieket), mivel a felnőtté válás előterében vannak már. Életkorukból kifolyólag még némi szülői és tanári felügyelet és koordináció alatt állnak, de már rendelkeznek saját életcéllal, elképzeléssel jövőjüket illetően. Másrészt pedig ők a következő felnőtt generáció alapjai, így érdemes és fontos odafigyelni rájuk.

A két intézményből összesen 184 kérdőívet sikerült kitölttetnem. A Kodályból négy (9, 10, 11 és 12.) osztályból összesen 79 fő, a megkérdezettek 43%-a, az Adyból négy két tanítási nyelvű (10, 11, 12 és 13.) osztályból 105 fő, a megkérdezettek 57%-a töltötte ki a kérdőívet. Nemüket illetően

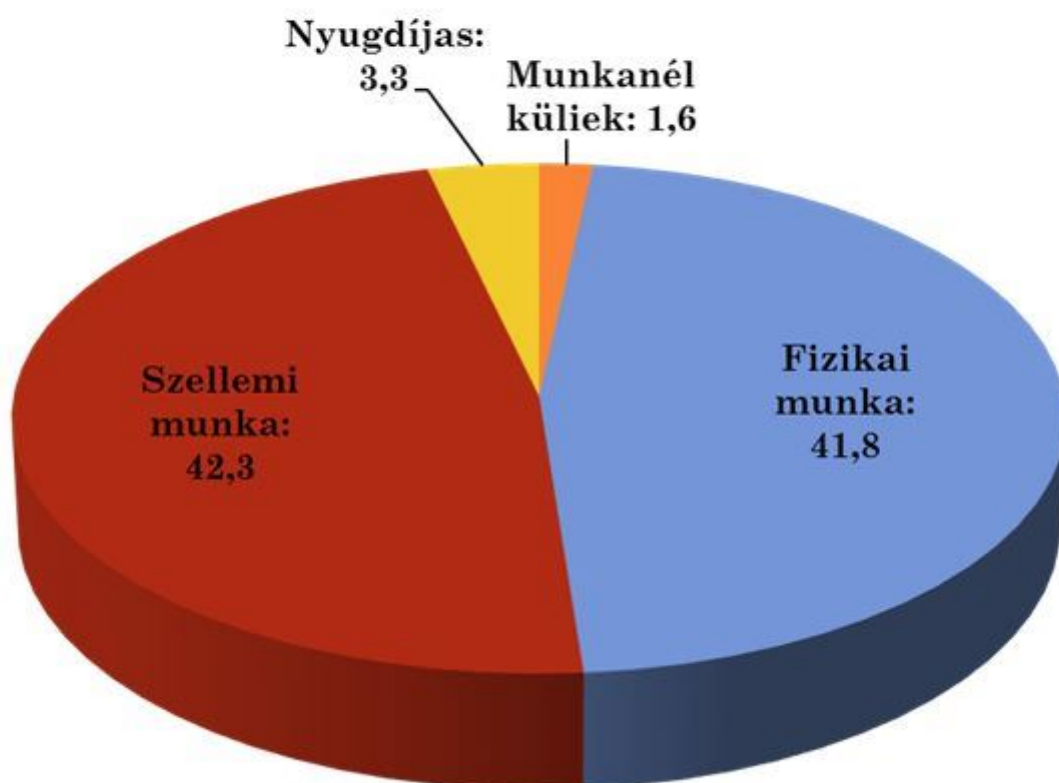
39-61% az eloszlás, szám szerint 72 férfi és 112 nő töltötte ki az ívet. Életkorukat tekintve 14 és 19 év közöttiekről van szó. Legnagyobb százalékban a 16 és a 18 évesek vannak. Lakhelyük szerint 55-45%-os a megoszlás a Debreceni lakosok javára. Az Adysoknál a kitöltők 81%-a debreceni, míg a Kodályban a vidékről érkezettek száma a magasabb (80%), és a debreceniek csak a kitöltők 20%-a. Egy másik meghatározó tényező lesz az, hogy a hét legnagyobb részében kikkel él együtt a tanuló. 69%-uk nyilatkozta azt, hogy a szüleikkel élnek, viszont ott vannak a vidéki lakosok, akik a hét nagy részében kollégiumban tartózkodik (26%). Azért fontos ez számunkra, mert akik nagyrészt nem a szüleivel élnek, sokkal nagyobb a döntéshozási szabadságuk míg, akik nap, mint nap a szüleivel élnek, feltételezhető, hogy nagyobb a szülői kontroll.

A család és a kultúrafogyasztási szokások összefüggései

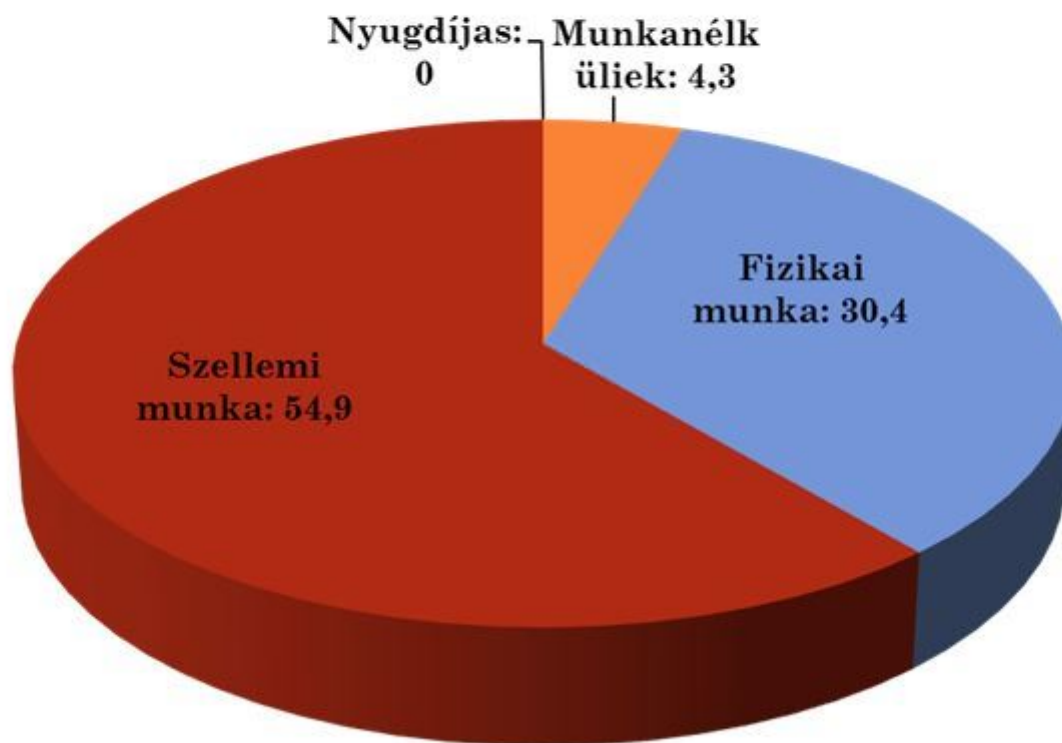
Feltételezésem szerint, a család a legmeghatározóbb színtere és befolyásoló tényezője egy ifjú életében a kultúrához való közeledése szempontjából. Ennek kapcsán arra voltam kíváncsi, hogy pozitív vagy inkább negatív hatást gyakorol az ifjúság színházba járására, illetve a komolyzenei koncertek látogatására a család; vajon serkenti a látogatást, vagy inkább elvonja róla az érdeklődést, támogatja a gyerek művelődését és kulturális fejlődését, vagy igazából nem érdeklik a szülőket és nem fordítanak rá figyelmet.

Elsősorban fontos feltérképezni azt, hogy a család milyen anyagi háttérrel rendelkezik. Ezt nagyban befolyásolja, hogy mennyi az aktív keresők száma. A válaszadók közel 75%-a nyilatkozott arról, hogy mindkét szülője, gondviselője aktív keresettel rendelkezik, emellett 25% nyilatkozta, hogy csak az egyik szülő rendelkezik keresettel. Ezt követően megvizsgáltam, hogy milyen típusú munkát végeznek a szülők, hiszen ez számottevően befolyásolja egy gyerek életét. Négy kategóriát alakítottam ki: munkanélküliek, fizikai munkát végzők, szellemi munkát végzők, és a nyugdíjasok csoportját. Mind a négy kategóriát megvizsgáltam külön az apáknál (1. ábra) és külön az anyáknál (2. ábra).

1. ábra: Végzett munka szerinti megoszlás apáknál (%)
(Forrás: Saját szerkesztés)

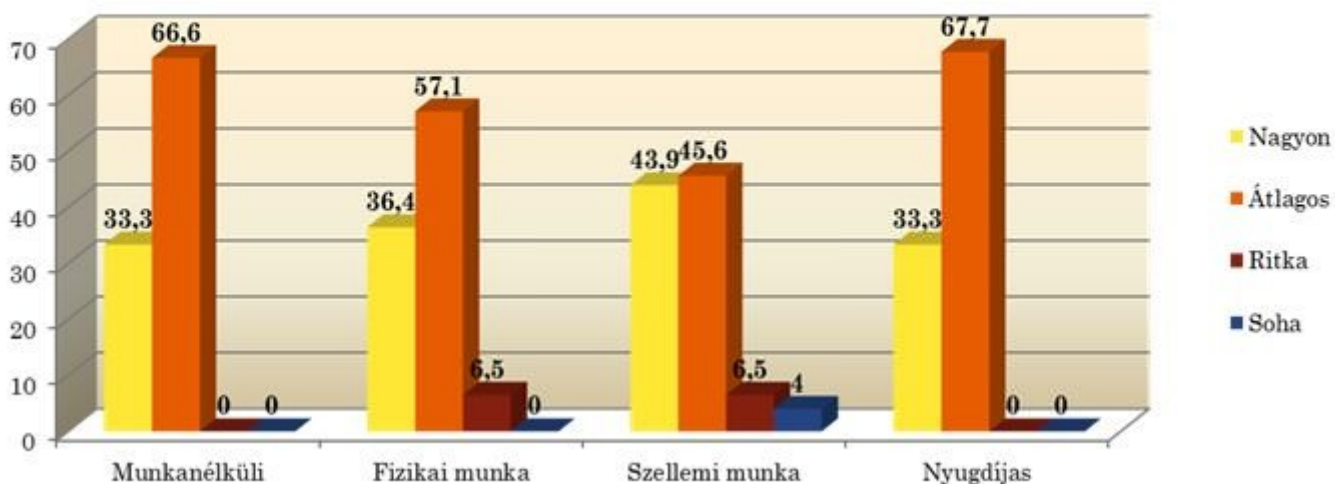

2. ábra: Végzett munka szerinti megoszlás anyáknál (%)
(Forrás: Saját szerkesztés)

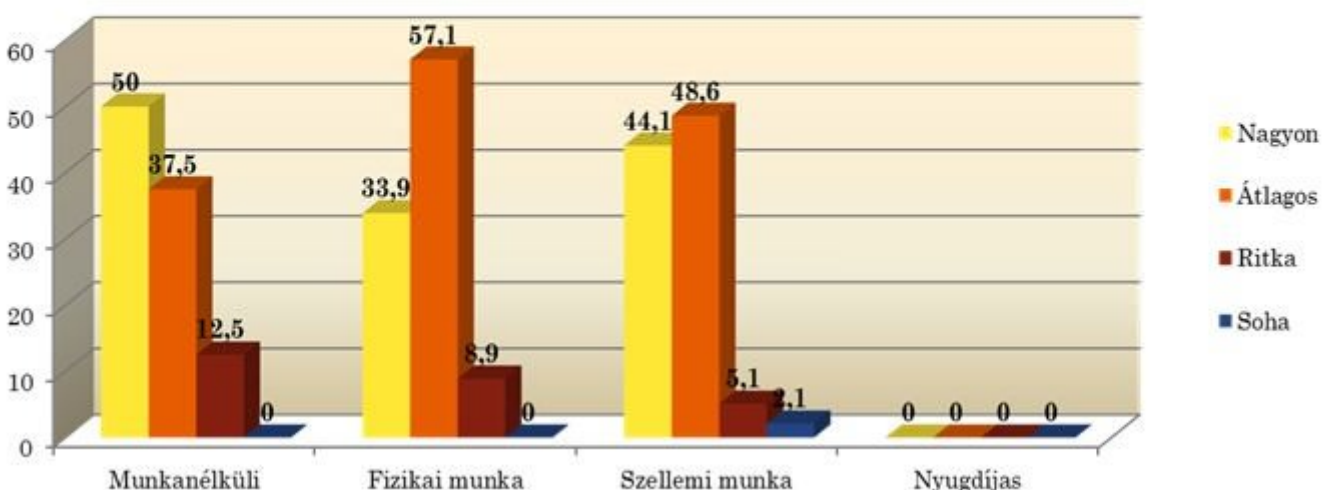

Mind a két ábrán láthatjuk, hogy az apák és az anyák esetében is a szellemi munkások vannak többségben. Ebben a kategóriában nagy számmal fordultak elő a vállalkozók, orvosok, nevelőtanárok, vezetőbeosztásban dolgozók. Az anyák esetében kiemelkedően több a szellemi munkás (54,9%), az apák esetében inkább fele-fele arányban oszlik meg a fizikai és a szellemi munkások aránya (41,8% - 42,3%). Mindezek után megvizsgáltam, hogy a végzett munka milyen arányban befolyásolja azt, hogy milyen mértékben fordítanak figyelmet a kulturális javak fogyasztására.

3. ábra: Kulturális javak fogyasztására fordított figyelem apáknál (%)
(Forrás: Saját szerkesztés)

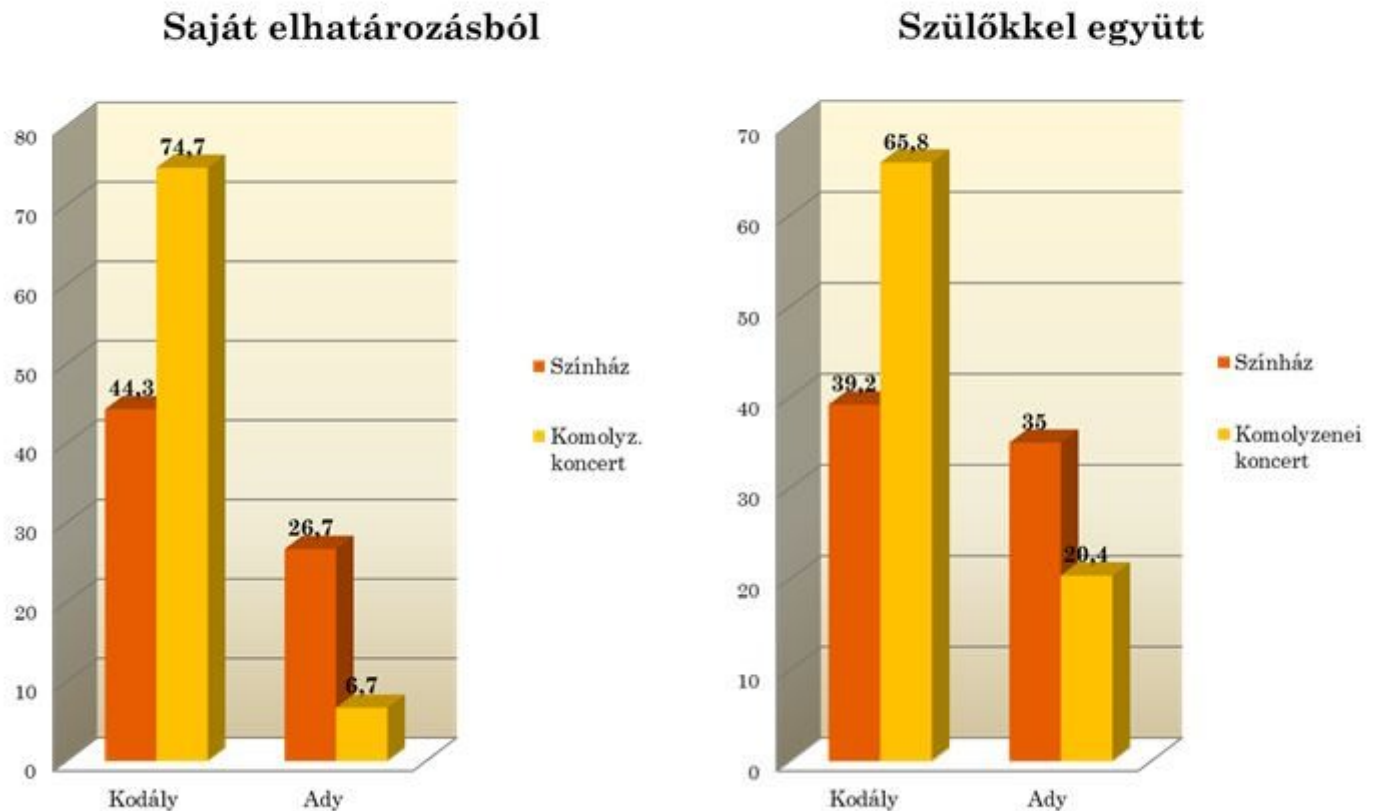
4. ábra: Kulturális javak fogyasztására fordított figyelem anyáknál (%)
(Forrás: Saját szerkesztés)

A 3. és a 4. ábra arra szolgál, hogy képet kapjunk arról, hogy melyik fél van nagyobb hatással a család kulturális életére. Itt leginkább az aktív dolgozók csoportjait, illetve ezt a két számottevő csoportot, azaz a fizikai és a szellemi munkát végzők ábráit szeretném előtérbe helyezni. Mind a két kategóriában láthatjuk, hogy mind az anyák, mind az apák esetében az átlagos odafigyelés jellemző a kulturális javak fogyasztása tekintetében. Ez úgy gondolom, hogy elég jó ráta. Viszont emellett láthatjuk azt is, hogy mind két fél esetében a szellemi munkát végzők csoportjánál csak pár százalékkal marad el a fokozott odafigyelés kategória. Ez számomra igen biztató eredmény. Véleményem szerint az a tény, hogy a szülők nagyon vagy átlagosan odafigyelnek saját kultúrafogyasztásukra, annak egyenes következménye lesz majd gyerekeik kultúrafogyasztására is. A gyerekek előtt van egy példa, és nagy rá az esély, hogy a gyerek ezt a mintát követni is fogja. Többek között azt is meg kell említeni, hogy az a szülő, aki maga is aktív fogyasztója a kulturális javaknak, az támogatni is fogja gyermeke erre való törekvéseit, illetve ajánlani is fogja ezeknek a javaknak a fogyasztását. Ezt támasztják alá Vajda Zsuzsanna szavai: „Széles körben tapasztalható,

hogy az emberek az élet sok területén követik azt, amit a szülői házban láttak vagy tanultak” (Vajda 1994:143). A következő ábra (5. ábra) ezzel függ össze.

5. ábra: Színház és komolyzenei koncert látogatása (%)
(Forrás: Saját szerkesztés)

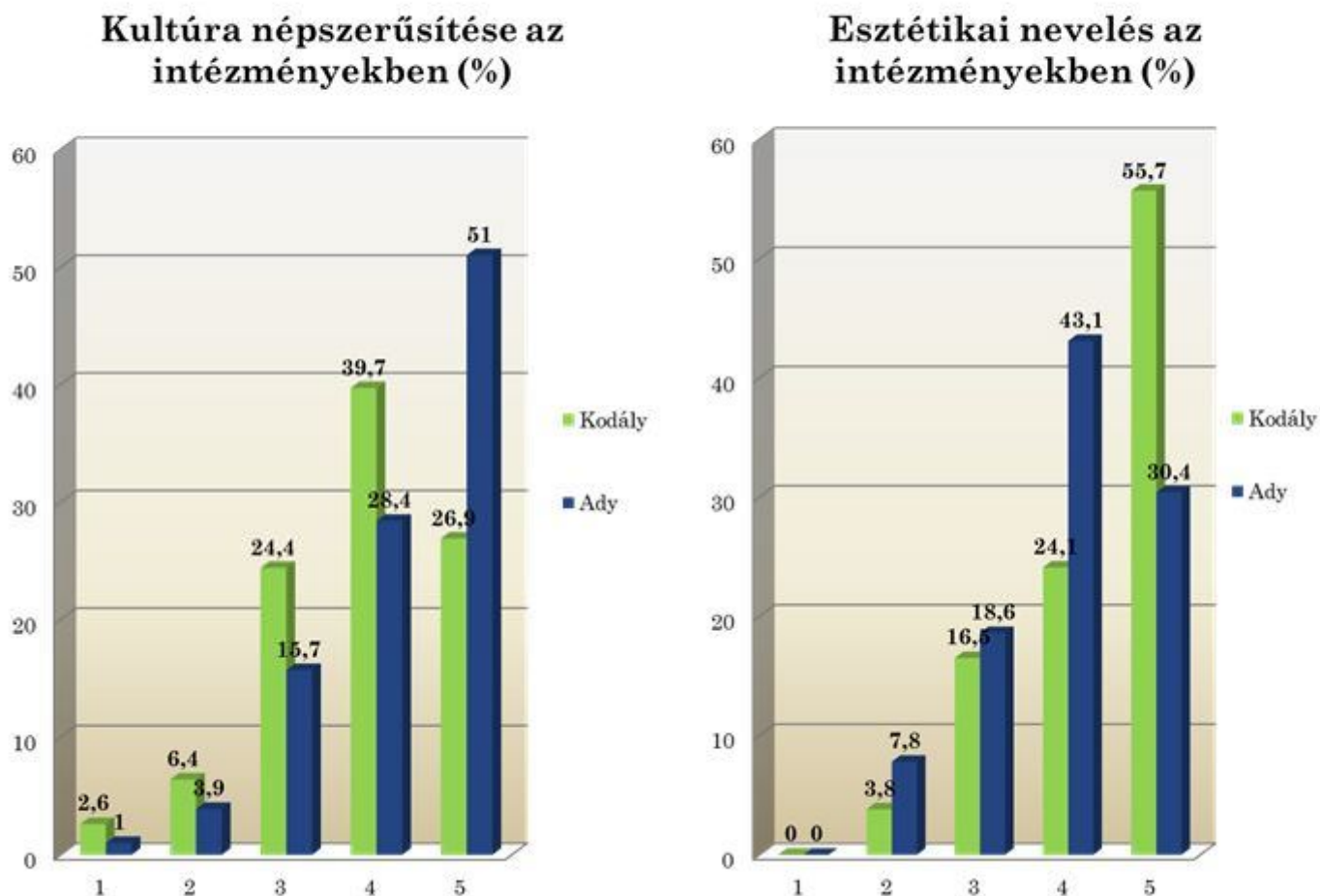
Az 5. ábra azt szemlélteti, hogy hogyan változik a színház és a komolyzenei koncert látogatottsága, hogy ha saját elhatározásból vagy szülőkkel együtt mennek el a diákok. A hipotézis szemszögéből pozitív a végeredmény, mivel láthatjuk, hogy az Adysok esetében mindkét esetben növekedtek a számok. A komolyzenei koncertek látogatottsága majdhogynem a háromszorosára növekedett. A Kodályosok estében azért nem tekintem negatív eredménynek, mert ott a diákok többsége (80%) vidéki lakos, és én valószínűnek találom, hogy kevésbé engedhetik meg maguknak a szülők, hogy beutazzanak Debrecenbe. Ennek oka akár munkaügyi, vagy közlekedés béli nehézségek is lehetnek, nem kizárva az anyagi problémákat sem. Összességében azt állapítottam meg, hogy a szülők nagy befolyással vannak a fiatalok kultúrafogyasztási szokásaira.

Az iskola és a kultúrafogyasztási szokások összefüggései

Következő feltételezésem az oktatási intézményekre irányult, mely szerint nagy befolyással vannak az ifjúság klasszikus fogyasztásával kapcsolatos gondolkodásmódjának pozitív vagy negatív irányú kialakulására. Ennek mentén az oktatási intézmények munkásságára és nevelési munkájára voltam kíváncsi. Megvizsgáltam többek között azt, hogy a válaszadók mennyire vannak iskolájukkal megelégedve mind oktatási, mind nevelési szempontból, továbbá milyen fakultatív programokra járnak, illetve miket próbáltak ki hosszabb-rövidebb ideig és azokat miért hagyták abba.

Először egy elégedettségi felmérést végeztem, annak kapcsán mennyire vannak megelégedve saját iskolájukkal a felsorolt szempontok szerint. A válaszadók egy öt fokú értékskála alapján osztályozhattak, ahol a legalacsonyabb érték (1) jelentése „egyáltalán nem”, a legmagasabb (5) jelentése pedig „maximálisan”. Ezekből a kérdésekből most négyet emelnék ki (6. és 7. ábra).

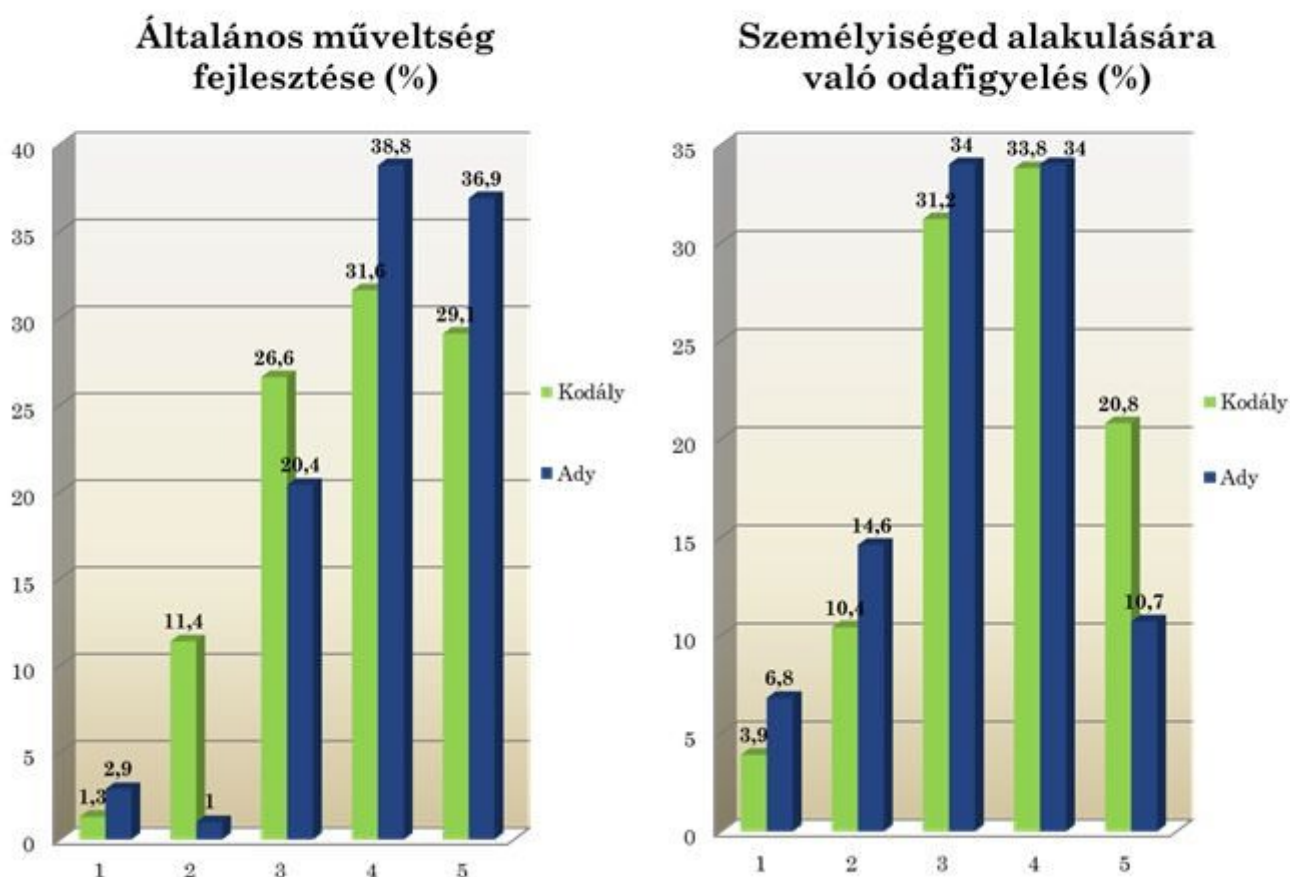
6. ábra: Elégedettség felmérés intézményenként I. (%)
(Forrás: Saját szerkesztés)

Azért érdekes és kettős ez az ábra, mivel a kultúra népszerűsítésének kérdésénél az Ady Endre Gimnázium szinte kétszer olyan magas százalékat kapott, mint a Kodály, ami számomra meglepő eredmény. Ugyanis furcsa, hogy egy olyan intézmény, melynek kizárólag művészeti tagozata van, ráadásul a klasszikus kultúra színterének egyik jelentős szegmensével foglalkoznak, a tanulók úgy vélik, hogy a saját intézményük nem hirdeti eléggé a kultúrát. Amennyiben megnézzük, a kiváló minősítésnél összesen 26,9%-ot (21/79 fő) kapott, míg az Adyban ez ugye 51% (54/105 fő) lett, de a Kodály legmagasabb pontja is az eggyel alacsonyabb kategóriában 39,7%-ot (32/79 fő) ért el. Ez viszont azt mutatja, hogy nem kielégítő az iskola menedzsmentje. Ezzel szemben viszont az esztétikai nevelés kérdésében a Kodály kapta a legmagasabb százalékat (55,7% - 44/79 fő). Bár amennyire magas ez az érték, mondhatni alacsony is, hisz ha olyan szemszögből nézzük, hogy egy olyan intézmény ért el ilyen százalékat, ahol a fő oktatási csapásvonal maga a kultúra, az esztétikum, a szépség. Ebből kifolyólag valószínűleg még nagyobb hangsúlyt kellene az esztétikai érzékenység kialakítására fektetni, mivel ez nagyban hozzájárul a hivatástudat kiépüléséhez, és

7. ábra: Elégedettség felmérés intézményenként II. (%)
(Forrás: Saját szerkesztés)

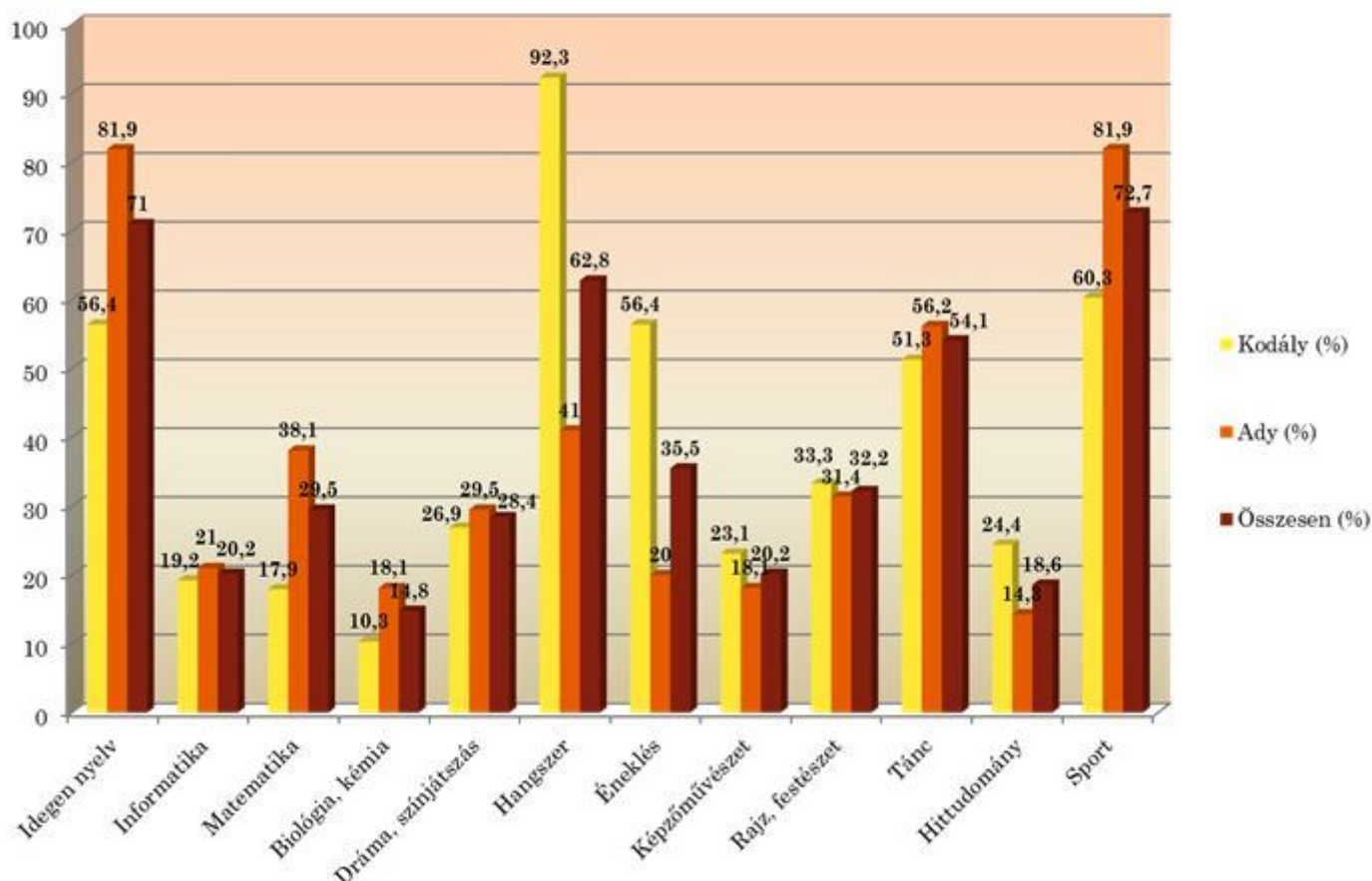
lla

Fontosnak tartom, hogy a törzsanyagon kívül a diákok kapjanak még plusz információkat, amik leginkább az életben való túlélést segítik és nem a számonkérés a lényegük. Az adatok alapján egyik szegmens sem kapott közepes átlagnál jobb eredményt (Kodály jó-kiváló átlag 30,4% - 24/79 fő; Ady jó-kiváló átlag 37,6% - 40/105 fő). Véleményem szerint egy oktatási intézménynek nem feltétlenül mindig a tárgyi tudásra kellene koncentrálnia, hanem ami ezen túl van: személyes viszony a diákokkal, kölcsönös bizalom kiépítése, segítség nyújtás, tanácsadás az élet problémáinak megoldásához. Sokkal nagyobb hangsúlyt kellene fektetni az életvezetési tanácsadásra, a stressz kezelésre, a közösségépítési munkákra, arra, amire az életben valójában szüksége lesz, és élete végéig hasznosítani tudja majd. Cáfolhatatlan, hogy rendkívül fontos az érettségire való felkészítés, és ezzel együtt a továbbtanulás. De valahol feledésbe merül a nevelés fontossága. Az, hogy a tanár olyan személy legyen, aki igenis tud értékes emberi értékeket közvetíteni, tanítani, és képes nevelni az ifjúság személyiségén, önképén, gondolkodásmódján. Sokszor azt lehet érezni a tanárokon, hogy a kezdeti pályakezdő lendület elvész és csak az egyhangúság, szürkeség, fásultság, humortalanság marad a helyében.

Amit még szeretnék kiemelni a második hipotézisem kapcsán, az a kipróbált szakkörök, fakultatív programokról készített felmérés. A tanulmányaink során sokféle fakultatív programra, szakkörre kell járni, illetve egyéni érdeklődés végett is jár ezekre az ember, ha nem más kikapcsolódás gyanánt (8. ábra).

8. ábra: Szakkörök, fakultatív programok, amiket eddig életükben kipróbáltak (%)
(Forrás: Saját szerkesztés)

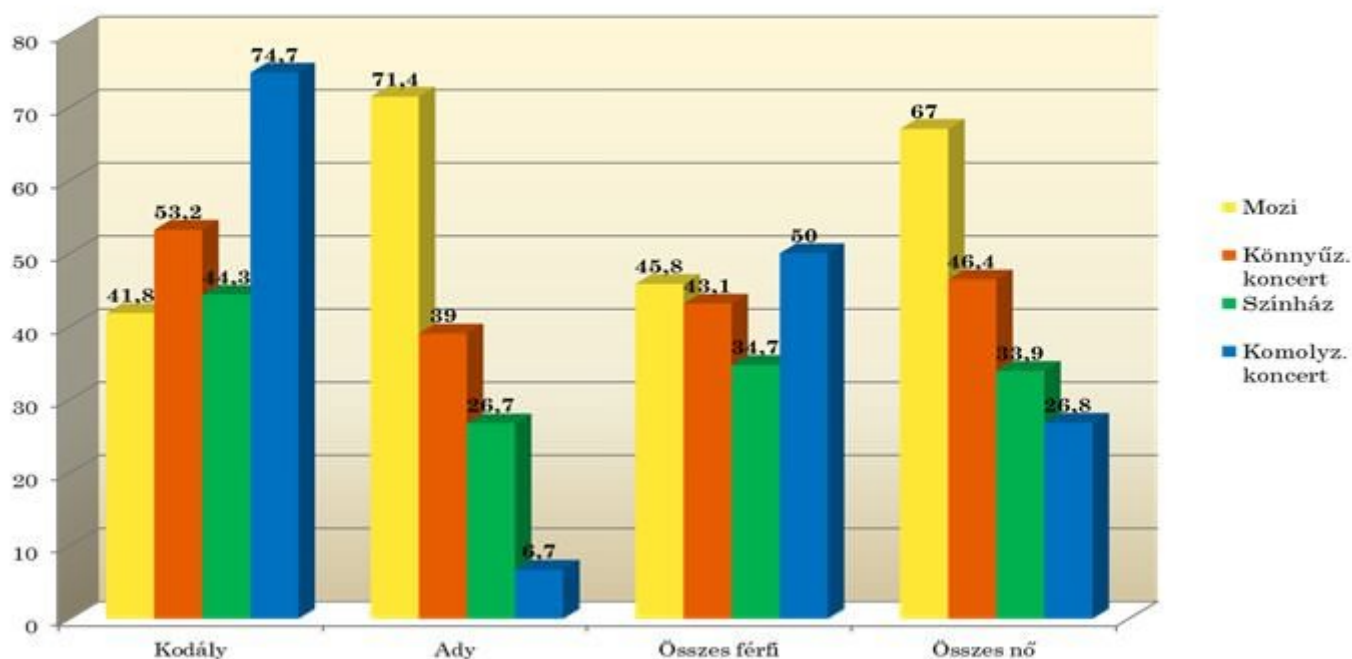
Az összesített eredmények alapján, az első helyen, 72,7%-kal (134/184 fő) a sporttevékenység áll. Másodikként 71%-al (131/184 fő) az idegen nyelv szerepel, majd ezt követi a hangszer tanulás (62,8% - 116/184 fő) és a tánc (54,1% - 100/184 fő). Tulajdonképpen ezek a legalapvetőbb tevékenységek. Ezekre a legtöbb helyen, akár városban, akár vidéken, van valamilyen lehetőség. Amire szeretném felhívni a figyelmet az a hangszertanulás, ezen belül is most az Adysokra koncentrálva. Láthatjuk, hogy viszonylag igen magas százalékban (41% - 43/105 fő) kezdtek el valamilyen hangszeren tanulni, emellett pedig 20%-uk (20/105 fő) énekelni. A szülők végzettségétől és munkájától függetlenül a fiúk (47% - 34/72 fő) és a lányok (53% - 59/112 fő) is egyaránt, szinte egyenlő arányban elkezdtek valamilyen hangszeren tanulni. Feltételezéseimhez képest, ez egy pozitív végeredmény lett.

A kortárscsoportok és a kultúrafogyasztási szokások összefüggései

Következő feltételezésem két speciális szegmensre irányult, a színházra és a komolyzenei koncertek látogatottságára. Úgy vélem, hogy a színház és a komolyzenei koncertek látogatottsága, illetve az irántuk való érdeklődés háttérbe szorul a vizsgált korosztályban. Ennek kapcsán a célcsoport szórakozási, kikapcsolódási szokásaira, annak gyakoriságára, színtereire és minőségére voltam kíváncsi. Emellett megvizsgáltam a fiatalok, kortársaik, és a kultúrafogyasztási szokásaik összefüggéseit. Próbálok képet kapni arról, hogy hol és milyen helyet kap a színház és a komolyzenei koncertek látogatása az életükben.

A kitöltőknél felmértem, hogy milyen szórakozási formákat vesznek igénybe. A lehetőségek közül a kávézók, pubok, diszkók, sportok, koncertek, színház, stb. választhattak. A kutatásból most csak azt emelném ki, hogy milyen arányban járnak színházba és komolyzenei koncertekre. A 9. ábra intézményekként és nemek szerint is mutatja az eredményt.

9. ábra: Szórakozási formák igénybevétele iskolák és nemek szerint (%)
(Forrás: Saját szerkesztés)

A vizsgált két kultúraközvetítő helyszín látogatottságáról visszakapott jelzések feltételezésemet erősítik. Az eredményekből szeretném kiemelni, hogy a színházlátogatás esetében az Ady alacsonyabb százalékot kapott (26,7% - 28/105 fő). Ez némileg csak azért meglepő, mivel az iskola rendelkezik dráma tagozattal, és ahhoz képest alacsonynak tartom ezt a számot. Igaz, hogy két tanítási nyelvű tagozatos diákokat kérdeztem meg, de úgy gondolom, hogy az iskolának is jobban kellene ösztönözni a diákjait, hogy látogassák az előadásokat. Emellett látjuk, hogy a mozi látogatottsága ennek háromszorosa. A komolyzenei koncertek nézettsége ennél még rosszabb helyzetben van, hisz mindössze 6,7% (7/105 fő) nyilatkozta azt az Adysok körében, hogy jár komolyzenei koncertre. A Kodályban ez igen magas százalékot kapott (74,7% - 59/79 fő). Itt még meg lehet említeni, hogy megvizsgálva a fiúk és lányok arányát ebben a kérdéskörben, azt vehetjük észre, hogy a komolyzenei koncerteket a fiúk (50% - 36/72 fő) szinte kétszer annyian látogatják, mint a lányok (26,8% - 30/112 fő). Viszont ez utóbbi csoport szívesen jár moziba (67% -

75/112 fő). Összességében a vizsgált korosztály a legszívesebben moziba jár (58,7% - 108/184 fő). Ez arra enged következtetni, hogy többnyire modern kultúrafogyasztók, de azért van érdeklődés a klasszikus kultúrafogyasztás, ezen belül is a magas kulturális javak fogyasztása iránt is. Ezt támasztja alá az 1. táblázat is.

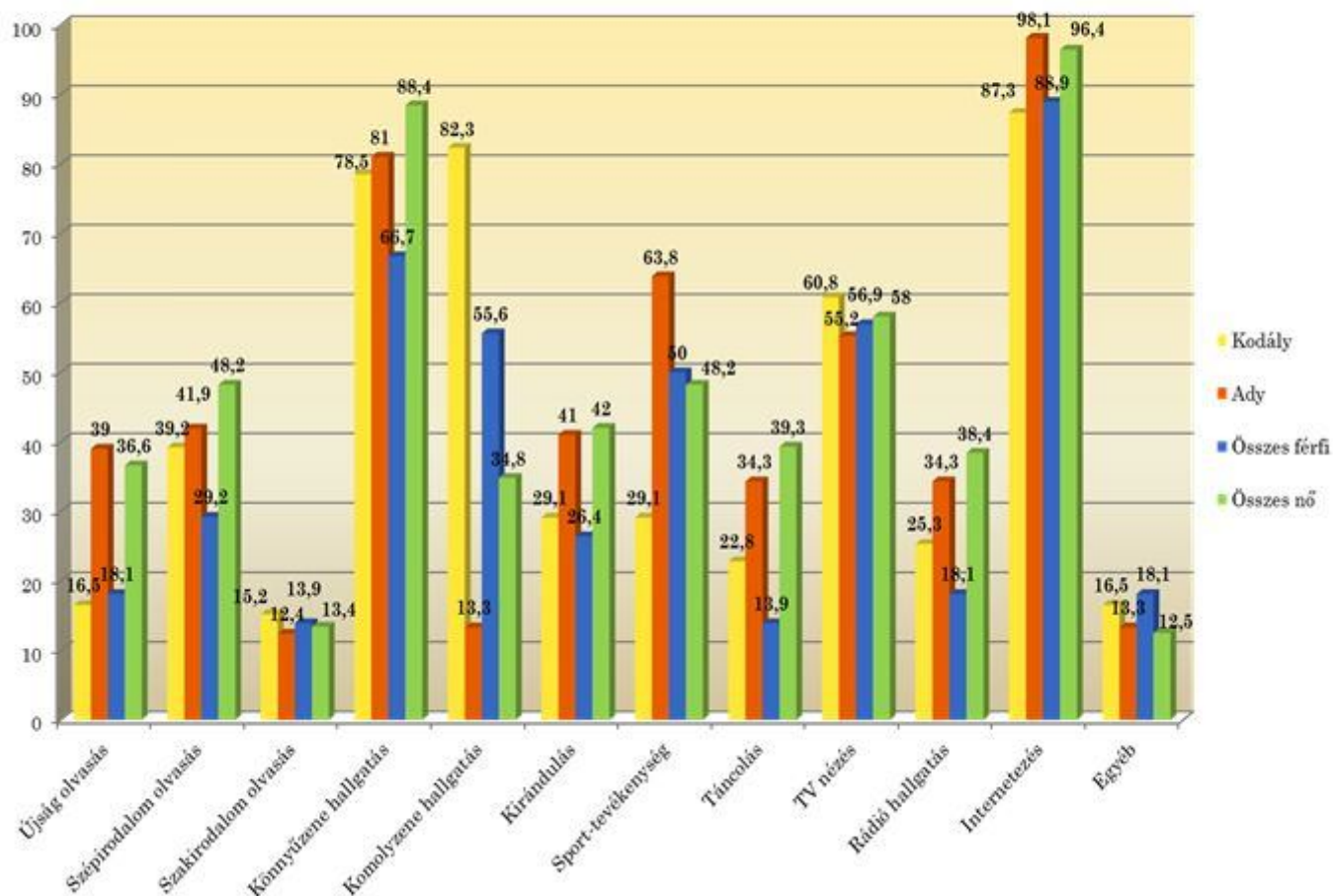
1. táblázat: Kivel járnak szívesen színházi előadásokra és komolyzenei koncertekre (%)
(Forrás: Saját szerkesztés)

	Komolyzenei koncert	Színházi előadás
<i>Egyedül</i>	5,3	5,6
<i>Iskolatársakkal</i>	38,4	69,1
<i>Baráttal/barátnővel</i>	35,1	29,8
<i>Szülőkkel</i>	40,4	24,7

Érdekesnek találtam, hogy a két esetben nem azonos a társaság. Míg a komolyzenei koncertekre inkább a szülőkkel mennek el a diákok (40,4%), addig színházba magasan a legtöbben iskolatársaikkal szeretnek járni (69,1%). Hogy ennek az eredménynek mi áll a hátterében, ahhoz további vizsgálatokra lenne szükség.

Fontosnak tartottam még megvizsgálni azt, hogy milyen egyéb szabadidős tevékenységet választanak a már említett kikapcsolódási formák mellett. Ezek a választott tevékenységek pontosabb képet adnak az adott célcsoportról, mivel ezáltal láthatóvá válik, hogy milyen irányultságú érdeklődéseik vannak még. Erről a 10. ábra számol be.

10. ábra: Egyéb szórakozási formák (%)
(Forrás: Saját szerkesztés)

Elsősorban most a könnyűzene és a komolyzene hallgatását emelném ki. A Kodályosok mindkét esetben igen magas százalékot értek el, a komolyzene kapcsán némileg magasabb lett ez a szám (82,3% - 65/79 fő). Viszont az Adysok esetében a komolyzene hallgatása alig 13% (14/105 fő). Ehhez képest a könnyűzenénél 81%-ot (85/105 fő) értek el. Feltételezésem beigazolódni látszik, miszerint háttérbe szorul a komolyzene ebben a korosztályban. Mindennek ellenére valahol mégis pozitívum, mert ha csak egy vékony réteg is, de mégis van egy olyan réteg, akik önszántukból hallgatnak komolyzenét, egy olyan iskolában, ahol ez egyáltalán nem követelmény. A Kodályosok magas százalék értéke ne tévesszen meg minket ebben az esetben, hiszen ők maguk is komolyzenészek elsősorban, így csak az oktatási intézmény felől is elvárás ennek hallgatása, de mindenképpen ez egy pozitív visszajelzés. Azt is pozitívnak egyben meglepő eredménynek tartom, hogy lányok és fiúk viszonylatában a fiúk sokkal magasabb értéket kaptak (55,6% - 40/72 fő), mint a lányok (34,8% - 39/112 fő). A könnyűzene hallgatása kapcsán viszont ez pont fordítva van (lányok: 88,4% - 99/112 fő; fiúk: 66,7% - 48/72 fő). Ennek okainak feltárásához további kutatásra lenne szükség.

Összefoglalás

Tanulmányomban két debreceni középiskola diákjainak kultúrafogyasztását vizsgáltam, ezen belül két kulturális ágazatot. A célcsoportom debreceni középiskolás fiatalokból állt, akik az Ady Endre Gimnáziumba, illetve a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskolába jártak. Azért esett rájuk a

választásom, mert érték- és normarendszerük kifejlődése még folyamatban van. Ezek kialakulását a vizsgálódásom alapját képező három terület, a család, az iskola, illetve a kortársak befolyásolják és formálják a leginkább. Ezen területek befolyásoló erejére koncentrálni fogalmazódott meg bennem a három hipotézis.

Az első, a család és az ifjúság kultúrafogyasztása közötti összefüggést vizsgálta. Azt állítottam, hogy a család a legmeghatározóbb befolyásoló színtér az ifjúság kultúrafogyasztását illetően. Az állításom végül beigazolódott, hiszen az Adysoknál majdnem a háromszorosára nőtt a komolyzenei koncertek látogatottsága. Többek között az is kiderült, hogy a szülők által végzett munkatípus is mérvadó a fogyasztási szokásoknál, hiszen a szellemi munkát végző szülők nagyobb arányban támogatták a művelődésszerzést, mint azok, akik fizikai munkát végeztek.

Második állításom az iskola a klasszikus kultúra fogyasztással kapcsolatos pozitív vagy negatív irányú gondolkodásmód kialakulását vizsgálta. A kutatás során ez be is bizonyosodott, mivel az Adysoknál, ahol közvetlenül nem a klasszikus kultúrával foglalkoztak, sokkal kisebb volt az érdeklődés a két vizsgált szegmens iránt, illetve elutasítóbban is viszonyultak hozzá.

Harmadik állításom a kortársakkal kapcsolatos összefüggésekre összpontosított. Az eredmények kimutatták, hogy a magas kulturális javak iránti érdeklődés alacsony, így hipotézisem megállta a helyét. Viszont azt is meg kell említeni, hogy voltak pozitív visszajelzések is. Korábbi és a saját kutatásom eredményei is következtetni engednek arra, hogy a klasszikus kulturális javak iránt mutatózó érdektelenség ebben a korosztályban lassan elvárt hozzáállás, úgy mond sikk.

Tanulmányom legfőbb eredménye, hogy egy olyan területet sikerült megvizsgálnom a társadalom egy speciális rétegén keresztül, amely igencsak háttérbe szorult napjainkra, és már csak egy szűk réteget ér el. További kutatásokat lehetne végezni a kapott eredmények mentén mélyebb befolyásoló tényezők után kutatva. Továbbá a felmerülő problémákra megoldást lehetne keresni és ezeket gyakorlatban is kipróbálni, de ez egy nagyobb lélegzetű vizsgálatot követel, melyre a tanulmány keretei nem elegendőek.

Felhasznált irodalom:

- Agárdi, Péter (2010): Kulturális trendek és műveltségfelfogások az évtizedfordulón. Elérhető: <http://www.eszmelet.hu/index2.php?act=search&lang=HU&item=1404&auth=Ag%C3%A1rdi%20P%C3%A9ter:%20&info=Eszm%C3%A9let%20foly%20irat%202010%2011%2012> (letöltve. 2012. 11.11. 19:01)
- Antalóczy, Tímea – Füstös, László – Hankiss, Elemér (2009): Jelentés a magyar kultúra állapotáról – Átfogó körkép. Elérhető: http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/tudomany_es_ismeretterjesztes/strategiai_kutatasok_2008_2009/pages/13_Magyar_kultura_2009.pdf (letöltve: 2012. 08. 01. 20:36.)
- Csepeli, György – Prazsák, Gergő (2010): Kultúra, internet, autonómia. In: Antalóczy, Tímea – Füstös, László – Hankiss, Elemér (szerk.): Mire jó a kultúra? Jelentés a magyar kultúra állapotáról. No.2. Budapest, Magna Produkció, 122-151.

- Kapitány, Ágnes – Kapitány, Gábor (2009): A kultúra változása-változások kultúrája. In: Antalóczy, Tímea – Füstös, László – Hankiss, Elemér (szerk.): [Vész]jelzések a kultúráról. Jelentés a magyar kultúra állapotáról. No.1. Budapest, MTA PTI, 18-84.
- Kuti, Éva (2009): A kultúra iránti érdeklődés és a kultúrafogyasztás alakulása a Nemzeti Médiaanalízis adatai alapján In: Antalóczy, Tímea – Füstös, László – Hankiss, Elemér (szerk., 2009): [Vész]jelzések a kultúráról. Jelentés a magyar kultúra állapotáról. No.1. Budapest, MTA PTI, 152-199.
- Sain, Mátyás (2007): A kultúra helyzete a terület- és vidékfejlesztésben. In: Szín, 2007. június, 12/2-3, 145-147.p.
- Vajda, Zsuzsanna (1994): Nevelés, pszichológia, kultúra. Budapest, Dinasztia kiadó.
- Vitányi, Iván (2007): A kulturális magatartás hét fajtája. In: Szín, 2007. június, 12/2-3, 115-118.p.
- Vitányi, Iván (2010): Bevezetés. In: Antalóczy, Tímea – Füstös, László – Hankiss, Elemér (szerk.): Mire jó a kultúra? Jelentés a magyar kultúra állapotáról. No.2. Budapest, Magna Produkció, 7-13.